

EKİN CAN GÖKSOY • **Epoqe Tatavla**

EKİN CAN GÖKSOY 1987 yılında Bursa'da doğdu. ODTÜ Elektrik-Elektronik Mühendisliği'ni bitirdi. Bilgi Üniversitesi Kültürel İncelemeler Bölümü'nde yüksek lisans yaptı. İlk kitabı *Münhal* 2014'te İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. Mühendislikten çeviriye geniş bir yelpazede işler yapmış olsa da sinema yapma isteğini rafa kaldırmayı düşünmüyor.

İletişim Yayınları 2273 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 377

ISBN-13: 978-975-05-1892-8

© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2016, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

YAYINA HAZIRLAYAN Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI ve *CLT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

EKİN CAN GÖKSOY

Epoqe Tatavla

*Hiç tanımadığımız,
ama yokluklarını hep hissettiğimiz komşularımıza...
Tatavlılılara...*

Mahir kelimesi maharetten gelir; ancak, Mahir hünerini isminden dolayı değil, Paris  niversitesi'nde g rd ği kimya tahsilinin neticesinde kazanmıştı. Yeniyetme Cumhuriyet'in tahsil için yurt dışına gönderdiği bir avuç gençten biriydi o da. Sonrasında bu tedrisat seyahatini, durakları bilimum *garonne*'dan oluşan bir öğrenim hayatına dönüştürmüştü. Paris'in koyu renkli çatılarının insanın üstüne üstüne geldiği savaş sonrasının sıkıntılı ortamında kendini gece hayatına vermiş olmasına rağmen, kendinin bile beklemediği üzere okulunu dört senede bitirebilmişti. Ona sağladıklarını büyük bir nimet olarak g rd ği Cumhuriyet'in üzerindeki emellerini ise ancak "Bon pour l'orient" etiketli diplomasını aldıktan sonra görevlendirme ile gönderildiği Leverkusen'deki Bayer fabrikasında anlayabilmişti.

1925'te dünya çapında üretimi yasaklanmış bir maddenin üretim sürecini iyice belleyebilmesi için altı ay boyunca kapalı kapılar ardında, gözlerden irak –bunun iki devletin kirli anlaşmalarının maddelerinden fırlamış olduğunu ensesinde hissederek– bir eğitim almış; sonrasında ise, o madde-

nin uluslararası anlaşmalara rağmen üretimine devam edildiği Türkiye Cumhuriyeti Uyuşturucu Maddeler İnhisarına bağlı birinci fabrikada baş kimyager olarak zorunlu hizmetini yapmak üzere İstanbul'a döneceğini öğrenmişti. Bayer'de iken aldığı talim, onun için *Arrondissement des Gobelins*'den Leverkusen'e yaptığı coğrafi bir yolculuktan ziyade garçonne'lardan Alman muadilleri *flapper*'lere uzanan bir hülya gezisi gibi geçmişti. Uykusuz geceler ve gizli kapaklı eğitim iç içe geçerek, Mahir'in yolculuklarına yeni bir boyut kazandıracak madde ile ilişkisinin başlangıcını da hazırlamıştı aynı zamanda. Şimdiyse, flapper'lerin, barların, gece kulüplerinin şen şakrak, ama kahkahaların bile dağıtamadığı ağır ve bağımlılık yaratan Weimar havasını bulamıyor; fakat asıl aradığı, ona hevesli bir yolcunun gidebileceği bambaşka yönleri gösterebilecek maddeyi –üretiminden sorumlu olduğu için olsa gerek– kolayca bulabiliyordu.

Fransa ve Almanya günlerinden sonra sıkıcı İstanbul akşamlarını neşelendirmek için eroiden başka başvurabileceği bir şeyin olmadığını düşünen Mahir, önceki gece bu maddeyi kullanmamıştı çünkü uzun süredir görmediği, Paris'e gönderilmesini sağlayan ünlü kimyacı Nurettin Münşi ile görüşmeye gidecekti. Münşi sıkı bir eroin karşıtı idi; bu yetmezmiş gibi ölülerin yakılmasını savunduğu için de pek sevilmiyordu. Umumhaneleri ile ünlü Abanoz Sokak'ta oturmayı seçmiş; aykırı, insanların tanışmaktan bile çekindiği bir tip olarak şimdiki deli dâhi hayatını sürdürmeyi tercih etmişti. Mahir, fabrika müdürü Hüsamettin Bey'e uğrayıp erken çıkmak için izin almayı planlıyordu ancak Nurettin Münşi ile görüşeceğini asla belli etmemeliydi. Çünkü, Münşi, sıkı bir eroin karşıtı olsa da böyle önemli bir kimyevi fabrikanın başına Hüsamettin Bey gibi alaylı bir afyon eksperinin geçirilmesine hep karşı durmuştu. Bu yüzden aralarında asla dinmeyecek bir husumet hasıl olmuştu. Buna ben-

zer binlerce kötü ilişkisi olan huysuz profesör için garip bir durum olmasa da, bu husumet, ağırbaşlı, sakin ve naif Hüsamettin Bey için nadir olan bir şeydi. Hüsamettin Bey, müdürlük seviyesine de bu yüzden gelmiş olacaktı zaten. Herkesin suyuna giden, hiçbir zaman belirli bir siyasi emelin ardına takılmayan, hayatı olduğu gibi, her değişikliği hemencek kabullenerek yaşayan bu iyi niyetli adam 1892'de Kütahya'da doğmuş, orada onun bunun tarlasında afyon ekip biçmiş, hürriyetin ilanından sonra bir şekilde koku alma duyusunun güçlü olduğunu fark eden terakkiperver bir müfettiş tarafından genç yaşında afyon eksperisi olarak görevlendirilmiş, iki yıl Kütahya'da kaldıktan sonra İstanbul afyonunun kalite kontrolünü yapmak üzere İstanbul'a gelmiş, sözde yeteneği ve ağırbaşlılığı ile üstlerinin dikkatini çekmesi vesilesiyle başlayan İstanbul memuriyeti macerası onu en son, Cumhuriyet'in ilanından sonra şu anda hâlâ sürdürdüğü Taksim fabrikasının müdürlüğüne getirmişti. Yedi yahut sekiz yıldır bu görevin başındaydı; neredeyse anasının memesinden koptuğundan beri çiğnediği afyon macununu bırakıp eroine terfi etmesi de işte tam bu zamana denk geliyordu. Bu neredeyse doksan yıllık, İstanbul'un en güzel binalarından birindeki, belki William James Smith ve Kalfa İstefan tarafından özenle planlanmış odasında, daha önce belki Tıbbiye-i Şahane'nin tecrübeli cerrahlarının tavla oynadığı yahut belki de kadavraların saklandığı, Kırım Savaşı'nda yaralanmış, bacağı kopmuş Fransız askerlerinin son nefesleriyle terbiye edilmiş bu dört duvar arasında, yüzbaşılardan Dolmabahçe'yi teftişe gitmeden önce nargilelerini tüttürdükleri, sonrasında da 31 Mart'ta Hareket Ordusu'nun subaylarıyla omuz omuza çarpışırken Avcı Taburu'nun top saldırısında kapısının eşiğinde Hakk'ın rahmetine kavuştukları bu alafranga düzenli makamda eroini ilk kez kullanmış ve sanki tüm bu olaylar anlamlandıramadığı bir şekilde, ay-

nı anda, birbirinden ve kendinden bağımsız ama iç içe geçerek yeniden vuku bulmuş gibi hissetmişti. O günden beri bu alışkanlığını –bağımlılık olduğunu içten içe biliyor ama hiçbir şekilde kendine itiraf edemiyordu– paylaşabildiği tek kişi de Mahir olmuştu. Mahir’in de kendisi gibi sessiz, bir var bir yok tavrı onu açılabilceği bir sır küpü olarak görmesini sağlamıştı. Leverkusen’de iken kendisi ile aynı alışkanlığı edindiğini öğrenince de ona bir baba şefkatiyle sahip çıkmış, İstanbul’un önemli camialarına sokmaya, dostları ile tanıştırmaya heves etmişti. Mahir’i günlük konuşmalarında zorlayarak öğrendiği bir diğer şey de, Mahir’in edebiyat tutkusuydu. Önemli bir eser üzerinde çalıştığını söyleyince, onu tiyatrocu dostları ile tanıştıracığına söz vermiş, birkaç tane pek bilinmeyen edebiyatçı ile görüştürmüştü. Hüsamettin Bey, Mahir’e önem veriyordu; aralarındaki patron çalışan ilişkisi sebebiyle olsa gerek yüzüne karşı söyleyemese de onu bir dost olarak görüyor, onun da kendisini aynı şekilde görmesi için elinden geleni yapıyor, tüm yetkisini kullanıyordu. Bugün Mahir’in erken çıkmak için izin isteyecek olması da böyle bir güven ve sevgi ilişkisinin kurulabilmiş olmasından ileri geliyordu. Mahir, Hüsamettin Bey’in eroin üzerine çıkarımları ve hayat hakkındaki görüşlerini biraz sıkıcı ve basit bulsa da, onu seviyor, aralarındaki ilişkinin zarar görmemesi için özen gösteriyordu.

Mahir kapıyı tıklatmış, aralarındaki rahat ilişkiye güvenerek, cevabı beklemeden kapıyı açmıştı. İçeri başını uzatınca önce Hüsamettin Bey’in endişeli yüzü ile karşılaştı. Bir sorun olduğunu anlamış olsa da kendini odanın diğer yanına bakmaktan alıkoyamadı. İçeride biri yaşlıca, biriyse orta yaşlı iki çekik gözlü adam kafalarını çevirmiş ona bakıyorlardı. Mahir’e daha yakın olanı, orta yaşlı çekik gözlü adam, kısa kollu bir gömlek giymişti. Sağ kolu boydan boya dövme ile kaplıydı. Yeşil bezemeler ve kırmızı bir nilüfer gömleğinin içine

doğru uzanıyordu, dirseğinden bileğine kadar da altın renkli bir balık resmedilmişti. Mahir, ona çok uzun gelen bir saniye içinde durumun garipliğinin farkına vardı ve özür dileyerek odadan ıktı. Kafası karışmıştı; bu adamlar fabrikanın Japonya'daki ortaklarını temsilen gelmiş olmalıydılar – orası kesindi. Ancak, yüzlerindeki durgun ama korkutucu ifade –tam bu noktada Japonların yüz ifadelerinin neyi yansıttığını tam olarak anlayıp anlayamayacağını irdeledi– ile Hüsamettin Bey'in hiç alışık olmadığı endişeli haline bir anlam veremedi. Hemen aşağı, ölçüm laboratuvarına indi. İçeride lm yapan asistana selam verdikten sonra, ölçülmesi için masa üzerinde bekleyen yığına yaklaştı. Ceketinin i cebinde her daim taşıdığı İsviçre akısını çıkarttı, bıçağını açtı ve bıçağının ucuyla bir tutam eroini alıp kimseye fark ettirmeden burnundan ekiverdi. Sonra aynı soğukkanlılıkla akısını kapatıp i cebindeki yerine yerleştirdi, işçilere selam verip laboratuvardan ıktı. Hüsamettin Bey'in ortadan bir iki saat erken kaybolmasına kızmayacağını düşünerek, Mecidiye Kışlası'nın korentiyen sütunlarının arasından kendini toprak yola bıraktı. Karnında hafif bir açlık hissediyordu, midesi uzun süredir boştu. Ayaspaşa'daki Fischer Lokantası'na gitmeyi geçirdi aklından ama kısa bir süre sonra sıcak basına yürümeye devam etme kararı aldı. Surp Agop Mezarlığı'nın yanından geçip stadın etrafından dolaşarak Taksim'e çıktı, oradan da İstiklal Caddesi'ne doğru seğirtti.

Avrupa'da geçirdiği yıllara rağmen Mahir, Taksim Meydanı'na her çıkışında biraz afallardı. O keşmekeş içinde gördüğü, gözüne alınan, emme basma tulumba gibi, yuvarlaklar çizerek, itişe kakışa, dne dolaşa Cadde-i Kebir'e ya da yeni adıyla İstiklal Caddesi'ne doğru akan koca bir girdabın zerrelelerini oluşturan at arabaları, otomobiller, seyyar satıcılar, sarhoşlar, bisikletliler, ayıklar, garsonlar, müzisyenler, dkkn sahipleri, zenginler, dilenciler, raklar, orospular, usta-

lar, talebeler, dolandırıcılar, kediler ve köpekler onu hep büyülemiş, durup bu zemberekvari kalabalığı izlerken bir keresinde tramvayın altında kalmaktan zor kurtulmuştu. İleride Taksim Anıtı'nın etrafında birkaç araç arasından bir at arabası görünüyordu. Gözlerini ona dikti Mahir. Orta yaşlı bir kadının sürdüğü at arabası yavaş yavaş Gümüşsuyu'na doğru devam etti. At arabasını süren kadın piyango bileti satıyor ve piyanganonun herkese çıkabileceğini, bunun bir şans olduğunu, neden o anda orada bulunan zavallılardan birine çıkabilmesinin mümkün olduğunu anlatıyor, arada da ikramiye bedelini söylüyor; hafta içi bu saatte Taksim Meydanı'nda dolaşmalarından aylak oldukları belli birkaç adamsa ceplerindeki metelikleri karıştırarak bilet parasını denkleştirmeye çalışıyordu. Mahir uzunca bir süre at arabasını izledi. Atın ardında –hiç de seyrek olmadan– bıraktığı pisliklerinden rotasını takip edebiliyordu. Daha birkaç ay öncesine kadar Taksim Meydanı fena kokardı. Yalnızca atların girip pislemesinden de değil, anıtın karşısındaki umumi helalardan baş döndüren kokular yükselirdi öğle sıcağında. Neyse ki kaldırılmıştı onlar. Mahir ayakta durmaktan sıkıldı, yürüyecekti aslında, Nurettin Hoca onu Abanoz Sokak'taki evinde bekliyordu. Ancak, alnında biriken terler onu oturmaya ikna etti. Oturup tramvayın gelmesini bekleyecekti. Fırsattan istifade etrafı izlemeye de devam ederdi. Önce gözüne pilav satan bir adam kestirdi. Göbekli adam bir taburede oturmuş, tıpkı onun gibi etrafı izliyordu. Pilavının çoğunu satmıştı, belki de üşendiği için gitmiyordu ya da karısı evden taze demlenmiş bir tepsi pilav daha getirecekti de onu bekliyordu. Mahir neyi beklediğini düşündü. Tramvayı beklediğini hatırlayıp rahatladı. Çünkü bazen olmayacak şeyleri, olmayacak insanları beklerken bulduğu olurdu kendini. Şişli tarafından bir tramvay çanını çala çala yanaştı durağa. Tramvaya atladı, az sayıda otomobilin ara sokaklara be-

ceriksizce girmeye çalışırken caddeyi tıkaması sonucunda Ağa Cami durağına varması yaklaşık on dakikayı bulmuştu. Belki Münşi'nin yanından ayrıldıktan sonra sinemaya gidirim diye düşünerek Glorya Sineması'nda oynayan filme bir göz attı. Beyaz Şeytan diye bir film oynuyordu. Kendi görmemişti ama ev arkadaşı Kavalieros'un söylediğine göre eroin ve kokain kaçakçılığı üzerine bir filmdi. İçten içe gülümsedi, muhtemelen izlemeyecekti. Zaten sinema havasında değildi pek. Sonra, Serkildoryan'ın sağındaki sokaktan aşağı doğru salındı yavaş yavaş. Vücudunu iyice ter bastığını hissediyordu. Aslında hata etmişti Nurettin Hoca ile görüşmeye gitmeden bu kadar kısa süre önce eroin çekmekle. Nurettin Münşi'nin bunu anlamaması gerekiyordu. Aslında kullandığını fark etse de nefretini muhtemelen konuşmalarının içine yedirir, asla konuyu açmazdı ama tüm görüşme tel cambazının ipte yaşadığı gerilim gibi geçirdi.

Abanoz'a girdiğinde her zamanki gibi onu kesif bir koku ve sürekli üzerine üzerine yürüyen garip gureba bir kalabalık karşıladı. Paçasından çekiştirip onu hayal âlemine davet eden bir cüce, arkasındaki butlu kadınların cilveli bakışlarının önüne kendini atıp Mahir'in rüyalarının o evde gerçekleşeceğini iddia eden tüysüz delikanlı, elindeki bıçağı savurarak gerçek adını bilmediği kadının iş ismi Aysel'i çığırın sarhoş adam ve bunun gibilerini geride bırakarak, ancak hocası Münşi'nin niçin burada yaşadığı fikrini aklından bir türlü atamayarak defalarca ziyaret ettiği, sokağın sonundaki cumbalı pembe evin yolunu tuttu. Kapıyı sertçe yumrukladı; Nurettin Münşi'nin kulaklarında bir sorun yoktu fakat eğer düşüncelere daldıysa biraz zor duyardı. Neden sonra kapı gıcırdayarak açıldı. Kapıyı açan Adile Hanım'dı. Nurettin Münşi'nin çok uzaktan bir akrabası olan Adile Hanım neredeyse her gün Şehzadebaşı'ndaki evinden kalkıp buraya gelir, evin temizliği ile ilgilenir, yemek yapardı. Mahir içeri girer-

ken, Adile Hanım söylene söylene dışarı çıkıyordu. Arkadan ne olduğu belirsiz bağırtıları geliyordu Münşi'nin. Yine Adile Hanım'a kızmış olacaktı. Adile Hanım da bıktığını belirtiyor, kendi kendine söyleniyor, arada iki üç la havle çekiyor ve ayakkabılarını giyiyordu. Mahir'in selamını bile fark etmeyecek kendini sokağa attı. Mahir bir süre arkasından baktı, sonra kapıyı kapatıp içeriye, çalışma odasına yöneldi.

Çalışma odasına geldiğinde, hocasını başını avuçlarının içine almış, dirseklerini çalışma masasına dayamış bir şekilde buldu. Adile Hanım'a kızmıştı muhtemelen ya da Yüksek Mühendis Mektebi'nde verdiği bir ders için uzun süredir üzerinde çalıştığı "Bitum Kimyası" kitabını bitirememenin endişesini taşıyordu. Bir süre daha odada bekledi Mahir. Münşi pozisyonunu bozmadı; geldiğinin farkında değildi demek ki. Böyle durumlarda hep yaptığı bir şeyi yaptı ve boğazını temizledi. Münşi, "Biliyorum, biliyorum," dedi. "Buradasın, geç otur şöyle." Mahir'i öylece, hiç kafasını kaldırmadan karşılamış olması ilginçti. Yine de, Mahir, köşedeki deri koltuğa oturdu. Bir süre Münşi'nin ona dönmesini bekledi. Beklerken gömleğinin yakasının terden sıırsıklam olduğunu fark etti; gömlek kapkara kir olacaktı, sonra bir de kolalatmak gerekecekti. Bir düğmesini açıp boynunu kurtarmaya çalıştı.

"Nerelerdesin bunca zaman?" dedi Münşi; birden yüzünü Mahir'e çevirdi.

"Hocam, biliyorsunuz mesai yorucu oluyor. Gelemiyorum sık sık. Bir de burayı pek sevmem bilirsiniz."

"Hadi oradan, burayı sevmezmiş," dedi Münşi, sonra bir an gözlerini kısarak sanki Mahir'in yüz ifadesinden bir şeyler anlamışçasına ekledi:

"Çok mu yoruyor o yarma seni?"

Mahir anlamıştı. Hüsametttin Bey'den bahsedilecekti. Eğer bu süreci kolayca geçiştiremezse, hava kararana kadar bin-

lerce kez dinlediği şeyleri sil baştan dinleyecek, sıkıntıdan patlayacaktı.

“Yok, hocam. Hüsamettin Bey’le alakası yok. Mesai sonrası benim de kendi işlerim oluyor tabii.”

“Kendi işleriymiş! Sürekli anlatıyorsun da ortada bir icraat göremedik be evladım... Yalnız, yarma deyince nasıl anladın kimden bahsettiğimi!”

Bir kahkaha patlatıverdi Nurettin Münşi. Ancak, Mahir konunun temelli kapanmasını istiyordu. Münşi’nin canını sıkırmak, şu neşeli halinden onu koparmak pahasına da olsa bunu yapacaktı. Hoş, Hüsamettin Bey konusu sürse de, Münşi bağırıp çağırarak, yine sinirlenecekti.

“Adile Hanım,” dedi Mahir. “Size kızmış yine herhâlde?”

“Yahu bırak o kadını ya! Manyak o kadın. Ben en büyük hatayı bir karı almayarak yaptım evladım. Sen sen ol, zamanını kaçırma.”

Mahir işleri garantiye almak istiyordu:

“Hayrola Nurettin Hocam, bir şey mi oldu?”

“Oldu tabi, olmaz mı! Yok eve ayakkabıyla girme, yemek yiyince tabakları suya tut! Bunun gibi binlerce şey! Diyorum ben ilimle uğraşıyorum bunlara vaktim yok; ama dinleyen kim! Sen de iyice sinirimi boz yavrucuğum, oldu mu?”

“Estağfurullah hocam! Hiç öyle şey olur mu?”

Münşi’nin yüz hatları çok belirgindi. O yüzden kırışıklıkları bu keskin hatların arasında bağlantı yolları gibi gözükürdü. Onlar derinleştikçe, yani Münşi yaşlandıkça, yüzü parçalar halini alıyor, sanki bu parçalar da bağımsızlığını ilan edecekmiş gibi ayrı ayrı ifadeler veriyordu. Mesela, Mahir’in baktığı yerden sağ gözünden çenesine kadar inen kısım tam bir çaresizlik ifadesi ile doluyken, kaşları büyük bir öfkeyi yansıtıyordu. Mahir, az sonra bu bölgelerin ayrı ayrı dile geleceğini ve dertlerini anlatacağını düşünmeye başlamıştı.